В ті часи, коли всі звірі були, як на диво, лише одної масті, Леопард жив у місцевості, що називалась Високим Степом. Запам'ятай, моє серденько: то був не Низький Степ, і не Рунистий Степ, ба навіть не Кислий Степ, а винятково голий, гарячий, сонячний Високий Степ, де виблискував тільки пісок та піщаного кольору скелі, та ще подекуди стирчали кущики піщано-жовтої трави.

А ще жили там Жирафа, зебра, та кудлата антилопа Канна, та гвинторога антилопа Куду, та прудконога антилопа Ліра. І всі вони були винятково жовтувато-бурувато-піщаної масті. Але серед усіх них, як виняток серед винятків, найжовтуватішо-найбуруватішо-найпіщанішим був Леопард, і був він схожий на сірувато-жовтувату велику кішку, і просто-таки винятково зливався з жовтувато-сірувато-буруватим Високим Степом,— така ото була в нього масть. І це дуже шкодило Жирафі, Зебрі та всім іншим тваринам. Бо ж він, бувало, заляже за першим-ліпшим жовтувато-сірувато-буруватим каменем чи за кущем високої трави, і коли Жирафа, чи Зебра, а чи кудлата антилопа Канна, чи гвинторога антилопа Куду, а чи тендітна лісова антилопка, а чи плямиста степова антилопа пробігали мимо, він лякав їх до смерті і частенько вкорочував їм стрибучо-скачуче життя.

А ще в тій місцевості, що називалася Високим: Степом, жив Ефіоп (винятково сірувато-бурувато-жовтуватий чоловік — отакий хода він був!), і мав. він дука та стріли, і дружив з Леопардом, і обоє вони мали звичку полювати укупі, і Ефіоп пускав у діло стріли з лука, а Леопард пускав у діло винятково свої зуби та пазури, і дійшло до того, моє серденько, що ні Жирафа, ані кудлата антилопа Канва, ні гвинторога антилопа Куду, ні зебра Квагга, т всі шип тварини вже просто не знали, куди їм скакати. От до чого дійшло!

Отак спливло багато часу — а кожне тоді жило дуже довго — і звірі навчилися втікати від. усього, що скидалося на Леопарда чи Ефіопа. І мало-помалу — почалось це з Жирафи, бо в неї найдовші ноги — вони покинули Високий Степ. Вони тікали, тікали і нарешті прибігли до

великого лісу, в якому було винятково багато дерев, та плямисто-смугастих, та рябих і хвилястих тіней,— отут вони й поховались,

І ще спливло багато часу, і чи від того, що вони увесь цей час перебували ні в затінку, ані на сонці, чи від того, що на них падали рухливі тіні від дерев, але Жирафа стада плямиста, а Зебра стала смугаста, а кудлата антилопа Канна та гвинторога антилопа Куду потемніли, і в них на спинах з'явилися хвилясті сірі смужки, мов на корі дерев. Отож їх можна ще було почути чи вловити їхній запах, але побачити їх щастило дуже рідко, і то лише тоді, коли точно було відомо, куди дивитись. І зажили вони щасливо серед плямисто-смугастих лісових тіней, а Леопард з Ефіопом гасали по винятково сірувато-жовтувата-рудуватому Високому Степу й дивувались, куди це поділися їхні сніданки, обіди та вечері. Нарешті вони так зголодніли, що почали їсти пацюків, різних кузьок та кроликів, і від того у них обох розболілися животи. Отаке сталося з Леопардом та Ефіопом!

Одного разу вони зустріли Бабуїна — мавпу з собачою головою, яка і гавкала по-собачому,— наймудрішого серед усіх звірів Південної Африки. І Леопард спитав Бабуїна (а це було в дуже спекотний день):

— Куди це поділася вся дичина?

Бабуїн лише кліпнув очима. Авжеж, він знав!

Тоді Ефіоп спитав Бабуїна:

— Чи можеш ти сказати, де нині перебуває корінна фауна тутешніх місць?

Це означало те саме, але Ефіоп завжди говорив дуже пишномовно, бо він був дорослий. Бабуїн знову кліпнув очима. Авжеж він знав!

Нарешті Бабуїн сказав:

— Дичина втекла на інші місця, що плямами розкидані по всій Південній Африці, і моя тобі порада, Леопарде,— знайди і собі підхожі плями.

Тоді Ефіоп сказав:

— Все це чудово, але хотілося б знати, куди саме переселилася корінна фауна тутешніх місць?

І Бабуїн сказав:

— Корінна фауна пішла шукати корінну флору, тому що саме настав час потурбуватись про зміну. Моя тобі порада, Ефіопе,— теж як можна швидше потурбуйся про зміну.

Леопард та Ефіоп замислились, але одразу ж вирушили в путь на розшуки корінної флори, і через багато-багато днів побачили великий, густий і хвилястий, плямистий, рябий і смугастий, в тінях строкатих, барвистих, багатих ліс — винятковий ліс! Повтори це швидко-швидко, і ти зрозумієш, який то був чудовий ліс.

— В чім річ? — сказав Леопард.— Тут така виняткова темрява, і все-таки в ній стрибає безліч сонячних плямок.

— Не знаю,— сказав Ефіоп,— та, певно, це і є корінна флора. І я чую запах Жирафи, і я чую ходу Жирафи, але я не бачу самої Жирафи!

— Цікаво!— сказав Леопард.— Мабуть, це тому, що ми після яскравого сонця одразу потрапили в тінь. І я чую запах Зебри, і я чую ходу Зебри, але я не бачу самої Зебри!

— Зажди трохи,— сказав Ефіоп.— Ми дуже давно на них полювали. Мабуть, уже й забули, які вони з себе.

— Дурниці! — сказав Леопард.— Я пам'ятаю, які вони були там, у Високому Степу, а надто пам'ятаю їхні смачні кісточки. Жирафа на зріст ліктів сімнадцять і винятково золотисто-рудувата від голови до ратиць. А Зебра на зріст ліктів чотири і винятково сірувато-бурувата від голови до копит.

— Гм! — сказав Ефіоп, вдивляючись у плямисто-смугасті тіні корінної лісової флори.— Тоді б їх було видно в оцих сутінках, як стиглі банани в курній хижі.

Але їх не було видно! Леопард з Ефіопом полювали цілісінький день, і хоч до них долинав запах звірів, хоч вони чули їхню ходу, проте ніде не бачили ні Жирафи, ні Зебри.

— Тьху, нехай йому всячина! — сказав Леопард у післяобідній час.— Почекаємо, доки стемніє. Таке полювання, та ще при денному світлі — просто ганьба!

Отож вони дочекалися ночі, і тоді, коли крізь гілля було видно лише тьмяне мерехтіння зірок, Леопард почув поблизу якесь форкання, і стрибнув на те форкання, і воно пахло, як Зебра, і на дотик було, як Зебра, і коли Леопард повалив його на землю, воно брикнулось, наче Зебра, але самої Зебри Леопард не бачив. І він сказав:

— Лежи спокійно, о дивне створіння! Я сидітиму в тебе на голові до ранку, бо щось тут незрозуміле для мене.

Незабаром він почув якесь рохкання, тріск, борюкання, а по тому голос Ефіопа:

— Я спіймав щось, але не бачу, що саме. Воно пахне, як Жирафа, і брикається, як Жирафа, але самої Жирафи немає.

— Не випускай його,— сказав Леопард.— Сядь йому на голову й сиди до ранку, бо зараз ти нічого не побачиш.

Так вони сиділи на своїй здобичі аж до самого ранку, а тоді Леопард спитав:

— Ну, брате, що ти там спіймав на сніданок?

Ефіоп почухав потилицю і сказав:

— Коли б цей звір був винятково жовтувато-рудувато-коричневатої масті від голови до ратиць, то я б сказав, що це Жирафа. Але він весь у каштанових плямах. А що ти спіймав на сніданок, брате?

Леопард теж почухав потилицю і сказав:

— Коли б цей звір був винятково сірувато-жовто-гарячуватої масті від голови до копит, то я б сказав, що це Зебра. Але він геть увесь у чорних та рожевих смугах. Що ти з собою зробила, Зебро? Адже ти знаєш, що, коли ти жила у Високому Степу, я бачив тебе за десять верст! А тепер ти сама не сама.

— Згодна,— сказала Зебра,— але ж тут не Високий Степ. А ти мене бачиш?

— Зараз-то бачу,— сказав Леопард.— А вчора дивився, дивився й не бачив. Як ти це робиш?

— Дозвольте нам встати,— сказала Зебра,— і ми вам покажемо.

Вони дозволили Зебрі та Жирафі встати, і Зебра побігла до купки низькорослих кущів тернику, крізь які сонячне світло пробивалося смугами, а Жирафа стала під дерево, де тінь від листя лягала плямами.

— Тепер дивіться,— сказали водночас Зебра та Жирафа.— Ось як це робиться. Раз-два-три! Де ж ваш сніданок?

Леопард витріщив очі, і Ефіоп витріщив очі, але бачила вони самі смугасті та плямисті тіні в лісі, і ніяких ознак Зебри чи Жирафи. Ті вже встигли втекти у тінистий ліс.

— Ха-ха! — сказав Ефіоп.— Цього варто повчитися! Накрути це собі на вуса, Леопарде! Адже тебе в цьому темному місці видно, як брусок мила у відерці з вугіллям.

— Хо-хо! — сказав Леопард.— Дивуйся не дивуйся, але тебе в цьому місці видно, як жовтий гірчичник на спині вугляра.

— Ну, годі гратися в слова, з цього ситий не будеш,— сказав Ефіоп.— Ясно одно — ми тут надто примітні. Доведеться послухатись Бабуїна. Вій радив мені потурбуватися про зміну. Але мені нічого міняти, окрім власної шкіри, отож я зміню собі шкіру.

— Шкіру?— перепитав Леопард, украй схвилювавшись.

— Авжеж. На чорно-коричнювату з домішкою фіолетуватого, з легким полиском сірувато-блакитнуватого. Тоді буде зручно ховатися в дуплах та за деревами.

І він змінив собі шкіру, і Леопард розхвилювався ще дужче, бо ніколи до цього не бачив, як людина міняє шкіру.

— А що ж робити мені? — Спитав Леопард, коли Ефіоп засунув останнього мізинця у чудову лискучо-чорну шкіру.

— Послухайся і ти Бабуїна. Він радив тобі знайти підхожі плями.

— То я ж так і зробив,— сказав Леопард.— Я пішов і знайшов оці плями в лісах. Я пішов одразу ж, слідком за тобою, а що з того?

— О,— сказав Ефіоп,— Бабуїн казав не про плями в лісах Південної Африки, він казав про плями на твоєму хутрі. V

— А яка з них користь? — спитав Леопард.

— Згадай Жирафа,— сказав Ефіоп.— Або, коли тобі миліші смуги, згадай Зебру. Обоє вони дуже задоволені своїми плямами та смугами.

— Гм,— буркнув Леопард,— а я не хочу бути схожий на Зебру. Нізащо в світі!

— Вирішуй швидше,— сказав Ефіоп,— бо мені не хотілося б іти на полювання без тебе, та, мабуть, доведеться, якщо ти й далі скидатимешся на соняшник під почорнілим тином.

— Ну, то я обираю плями,— сказав Леопард.— Тільки не роби їх дуже великими. Я не хочу бути схожим на Жирафу. Нізащо в світі!

— Гаразд, я зроблю їх пучками пальців,— сказав Ефіоп.—

В мене ще багато чорноти на шкірі. Ставай сюди!

Ефіоп склав докупи усі п'ять пальців (на його новій шкірі справді ще лишалося багато чорноти) і почав ними торкатися Леопардової шкури, і там, де він торкався, залишилися вінчиками п'ять чорних цяток. Ті цятки можна побачити й зараз на хутрі першого-ліпшого Леопарда, моє серденько. Іноді пальці зслизали, і тоді цятки трохи розпливались. Однак, якщо придивитись гарненько до будь-якого Леопарда, то завжди можна побачити вінчики з п'яти плямок — сліди чорних Ефіопових пучок.

— Тепер ти просто красень!— сказав Ефіоп.— Простягшись по голій землі, ти будеш, мов купа дрібних камінців. Примостившись біля голої скелі, ти будеш, як її пористий уламок. Здершись на дерево, ти будеш, як сонячні скалки, що пробиваються крізь листя. Ти навіть посеред дороги можеш лягти, і то непомітний будеш. Цінуй свої плями і мурчи від щастя!

А Леопард сказав:

— Якщо це так гарно, то чом же й ти не став плямистий?

— О, чорний колір кращий для негра,— відповів Ефіоп.— А тепер ходімо й побачимо, чи зможемо ми спіймати отих добродіїв. Раз-два-три-де-ваш-сніданок?

І вони пішли і відтоді зажили щасливо, як ніколи.

Оце й усе, моє серденько.

"Щоб вивчить природу, щоб знати її —

З природою злитися треба",—

Так сказав мудрий старий Бабуїн,

Морду задерши до неба.

Я хочу у поле, я хочу у ліс,

Та мама мене не пускає.

Дідуню, любенький, ходімо кудись,—

З тобою ж вона дозволяє!

Дійдем до ферми, присядем на тин

(Не бійсь, я тебе підсаджу!),

Кроликів гарних, овечок, телят

Я тобі там покажу.

А потім підемо далі і далі —

У поле, до річки, у гай,

Де травка зелена, де пишні дерева,

Де квітів барвистих розмай!

Ми будем гуляти, природу вивчати,

Аж сутінки поки спадуть!..

Ось твій капелюх, ось черевики...

Чи помогти тобі чоботи взуть?

Бери свій ціпок... Не забудь і про люльку...

Тютюн я в кишеню поклав...

Швидше, дідуню любенький, збирайся!

Глянь-бо, вже ранок настав!